

ентузіазму». У своїй доповіді він дає переклади творів митця (свої і Войнич), порівнює Т.Г. Шевченка з П.Б. Шеллі. Величезним успіхом користувалися підготовлені за допомогою Шевченківського комітету виставки в Нью-Йорку, Сан-Франциско, Лондоні, Канаді, Австралії, Франції, Польщі, Болгарії, Швеції.

Отже, навіть із цих, далеко не повних даних ми вже маємо уявлення, як широко відзначались ювілейні дати Кобзаря передовим людством світу. Це свідчить про значне поширення його поетичного слова й творчого доробку в цілому на світову спільноту, а відтак – підтвердження його великого авторитету як людини, митця, представника свого народу, гідного пошани громадянина України.

Література

1. Большаков Л.Н. Оренбургская Шевченковская Энциклопедия: Тюрьма. Солдатчина. Ссылка: энцикл. одиннадцати лет 1847-1858. Оренбург : ДиМур, 1997. 511 с.
2. Гомза Я. 100-літній ювілей Тараса Шевченка в Катеринославі // Пороги: Вибране. Дніпропетровськ, 1988–1990. С. 458–462.
3. Дзюба І.М. Тарас Шевченко. Життя і творчість : монографія. К. : Києво-Могилянська академія, 2008. 720 с.
4. Кирилюк Є.П. Шевченко і наш час. К., 1968. 237 с.
5. Кравчук П. Тарас Шевченко в Канаді. К. : ДВХЛ, 1961. 209 с.
6. Пахаренко В.І. Шкільне шевченкознавство: навч. посібник. Черкаси : Брама-Україна, 2007. 256 с.
7. Хінкулов Л. Тарас Шевченко і його сучасники: Етюд до біографії. К. : Держлітвидав, 1962. 304 с.

Чимиркова О.І.

студентка IV курсу

*Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького*

ДУХОВНІ ОСНОВИ ЕСЕЇСТИКИ ВАСИЛЯ СЛАПЧУКА (НА МАТЕРІАЛІ ЗБІРКИ «ЧИСТИЙ ЧЕТВЕР»)

Анотація. У статті розглядаються духовні джерела творчості сучасного українського письменника В. Слпчука. Акцент зроблено на есеїстиці автора, зокрема на його збірці «Чистий четвер». Визначено, що вся

збірка пройнята вірою в людину та її можливості в самовдосконаленні та поверненні до природного існування та Божих заповідей.

Ключові слова: есей, джерело творчості, парадокс, культура пам'яті.

Український письменник В. Слапчук не відданий лише одному жанру – його творчий доробок представлений віршами, прозою для дорослих і дітей, літературно-критичними статтями, есеями тощо. Всі його твори підкоряють майстерності автора та силі думок, якими він ділиться зі своїми читачами. В. Слапчук за натурою є експериментатором, глибокою й оптимістичною людиною, а запорука успіху його творчості – її простота, органічність і природність. Сам же він про свої роботи каже: «...російською мовою можна назвати «безделушка», оскільки не має на меті «написати якусь епохальну річ» [4]. Тому митець пише легко й невимушено про звичайні речі, з якими кожна людина зустрічається щоденно.

Багато в чому до творчості В. Слапчука спонукали суспільно-історичні події та його особистий досвід, які змушували до переосмислення життя, переоцінки всього. Зокрема, як засвідчував сам митець, такою винятковою подією була його служба в Афганістані: «– Чи можна сказати, що поета і письменника Василя Слапчука зробила афганська війна? – Певною мірою так. Писати я розпочав вже після Афганістану. До того я ніколи літературних спроб не робив, і не знаю, чи колись прийшов би до цього, якби у мене не вивільнилося стільки часу. <...> Але це був дуже довгий шлях. Я не став письменником одразу, щонайменше років десять на це витратив» [2].

Л. Оляндер пояснює, що Афганістан багато чого змінив у світогляді В. Слапчука, адже «пережите та передумане стало значною часткою того ґрунту, на якому почали вибудовуватися його поезія й гуманістична художньо-філософська концепція світу та людини» [цит. за: 3]. Тож не дивно, що багато творів присвячено цій темі. Поетична збірка «Як довго тривала ця війна» (1991), повість «Прокляття» (1991) та збірка «Німа зозуля» (1994) ніби складають трилогію, об'єднану афганською тематикою. В ній митець осмислює трагедії та руйнації, які приносить війна, а також порушує проблему існування людини, розповідає про моральні та духовні цінності, запропоновані християнським світосприйняттям.

Відтак, повернення з війни стало для митця своєрідною точкою відліку для подальшого розвитку творчості. У творчому доробку В. Слапчука налічується 16 поетичних збірок, 7 книг, 7 збірок поезії та прози для дітей, декілька критичних і літературознавчих статей тощо.

Науковці (В. Базилевський, Є. Баран, І. Бондар-Терещенко М. Жулинський, М. Кодак), звертаючись до творчості митця, вказують на

притаманні його художнім і публіцистичним текстам витончений психологізм, афористичність, алюзійність, делікатну іронію, сарказм, парадоксальність, неоднозначність та багатоплановість філософських запитань. Так, Є. Баран із цього приводу зазначає: «Слапчук все більше і більше говорить парадоксами. Це його світоглядний принцип і мистецький прийом. Все у всьому: взаємопов'язування взаємопротилежних речей» [1].

Книга есеїв В. Слапчука «Чистий четвер» [5] поєднала в собі всі раніше згадані особливості творчості митця. Це глибокий, філософський, але при цьому лаконічний виклад думок, текст, зрозумілий кожному.

В одному з інтерв'ю письменник зізнається, що основа його філософії є Євангеліє, адже в цій святій книзі «є вся необхідна людині мудрість, треба лише навчитися звідти її черпати. Східні вчення тільки укріплюють мене як православного християнина» [цит. за: 1]. Про це свідчить і сама назва збірки. Чистий четвер – це день весняного очищення. У давнину українці ще вдосвіта починали чистити стайні, наводили лад у коморах, на подвір'ї, в хатах – усе мало бути чистим і виглядати по-святковому. В саду й на городі господарі згрібали на купу торішнє листя, бадилля бур'янів та непотріб і підпалювали з метою очистити землю від морозу, зими, смерті й усякої нечисті. Саме таку мету й наслідує автор: намагається тверезо усвідомити, звідки беруться негаразди та непорозуміння українців і як їм можна було б зарадити, відкинувши стереотипи, страх та відчай. В. Слапчук сповнений лише одним бажанням: «Хотів би я знати закликання та закляття, за допомогою яких вдалося б очистити Україну від усього того, що не просто заважає їй розвиватися, а принижує її, розтліває, спонукає до цілковитої деградації» [6], – говорить він на сторінці свого блогу в газеті «Волинські новини».

Не випадково для обговорення такої теми митець обрав саме форму есею. Його структура дозволяє говорити про важливе: вказати на проблему, аргументувати її, запропонувати рішення чи хоча б натякнути, де його можна шукати.

Майже в кожному творі у своїх внутрішніх пошуках автор знов і знов згадує Всевишнього: «Недарма Ісус дорікав фарисеям, які переданнями людськими порушували заповідь Божу. <...> Ми не віримо в Бога, у його всемогутність, у те, що він здатен нас захистити» («Легіон Демонів») [5, с. 8]; «Хай Бог мене милує від таких порівнянь» («Прозирання у суть смислів») [5, с. 8].

А в есеї «Пам'ятник як імітація пам'яті» автор гостро піднімає питання розбудови нашої держави й більше того – вказує причини відсутності розвитку, як найменш, за останні два десятиліття. В. Слапчук до таких зараховує невміння людей концентруватися на справді важливих речах: «А от чим ми

справді відзначилися, так це будівництвом церков та пам'ятників» [5, с. 14]. Цим реченням автор вказує на проблему, якій український народ ніяк не може дати ради. Свою позицію він доводить й аргументує, знову порушуючи проблему віри: «Ніби ми справді думаємо, що Бог мешкає лише в церкві, а пам'ять людська існує тільки в матеріальному вигляді. Формальний бік справи для нас важливіший за істинний. Церквою ми відкупляємося від Бога, пам'ятниками – від того, що мали б тримати в голові чи серці. <...> Ігнорувати Бога начебто й не випадає, а засвідчувати віру в нього щоденною поведінкою доволі складно, простіше побудувати церкву. Церква до певної міри звільняє нас від Бога. Так само пам'ятник» [5, с. 14]. Свої переконання автор підтверджує конкретними прикладами, згадуючи, зокрема, такого відомого українця, як Т. Шевченко. На його думку, живий Кобзар був би знову неприйнятний і незрозумілий натовпом, адже «його треба осмислювати, до нього треба рости». Тож «легше звести духовне явище до фізичного. Ув'язнити дух у камені, бронзі... А потім розтиражувати, подрібнити» [5, с. 14] – так автор розуміє тенденцію ставити пам'ятники Т. Шевченкові в кожному вільному місці. При цьому, обурюється письменник, забуто про перевидання й подальшу популяризацію творів митця, а відтак – таке матеріальне «обоження» Кобзаря, як пам'ятник, лише принижує його пам'ять. Щороку серед школярів, студентів та дорослих людей проводять конкурси з декламації, інтерпретації творів Т. Шевченка. І щороку члени журі говорять про те, що конкурсанти, представляючи творчість Кобзаря, не розуміють, про що вона. При цьому дань пам'яті віддана, тиждень для цих заходів виділено, і цілий наступний рік до цієї дати мало хто згадуватиме про українського Генія. Тож В. Слапчук закликає не забувати, «що для пам'ятників, як і для дерев, перш ніж садити, потрібно підготувати ґрунт. Пам'ятники не повинні потворити наших пейзажів, достатньо того, що їх потворимо ми, люди, які ці пейзажі окупували. І щоб не виглядало так, ніби ми мертво більше любимо, ніж живе. У тому числі і людей» [5, с. 15]. Тож проблема, на думку митця, полягає, насамперед, в людях та їх ставленні до культурної спадщини.

У своїх міркуваннях В. Слапчук звертається не лише до Євангелія. В його есеях він згадує видатних митців минулого й теперішнього, події їх життя і творчості, духовний досвід. Майже в кожному творі збірки зустрічаються імена відомих письменників (В. Гомбрович, У. Еко, Е. Золя, Т. Манн, Ч. Мілош, А. де Сент-Екзюпері, А. Франс та ін.). Між тим політичні проблеми у збірці межують із буденними питаннями, проблемами людського буття: «Жінки і книги», «Легіони демонів», «Письменник без читача», «Принц і троянда», «Про сенс життя» тощо.

Отже, В. Слапчук – визначна постать сучасної української літератури. Справжній український дух диктує йому істини, а він вправно описує їх легкою

й невимушеною мовою. Аби кожен читач, з яким він проводить бесіду через свої художні тексти, мав змогу замислитись і зробити правильні висновки. Адже митець сповнений надії та віри в Людину, яка, передусім, здатна змінити себе, а отже – і світ навколо.

Література

1. Біографія Василя Слапчука. URL : <https://onlyart.org.ua/biographies-poets-and-writers/slapchuk-vasyl-biografiya/>
2. Василь Слапчук: «Я радий, що я це побачив!» [розмову вела Я. Дубинянська] // ZN,UA. 2004. 17 грудня. URL : https://dt.ua/SOCIETY/vasil_slapchuk_ya_radiy_scho_ya_tse_pobachiv.html
3. Гранич Н. Теургічне служіння поета, або У глиб істини: [інтерв'ю з письменником Василем Слапчуком] // Літературна Україна. 2003. 4 верес. С. 5.
4. Слапчук В. Між шляхом воїна і Дао: Есеї, інтерв'ю. Луцьк : Терен, 2011. С. 80.
5. Слапчук В. Чистий четвер. Брустури: Дискурс, 2016. 96 с.
6. Слапчук В. Чистий четвер, або Як очистити Україну // Волинські новини. 2014. 18 квітня. URL : <https://www.volynnews.com/blogs/title/chystyyu-chetver-abo-yak-ochystyty-ukrayinu/>

Чистикова М.І.

студентка магістратури

Мелітопольський державний педагогічний університет

імені Богдана Хмельницького

ФОТОКВЕСТ ЯК ЗАСІБ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРИ

***Анотація.** У статті йдеться про фотоквест як нову форму позакласної роботи з літератури. Акцентовано на його перевагах та можливостях у діагностиці знань учнів, розкритті їх творчого потенціалу, формування навичок колективної роботи.*

***Ключові слова:** фотоквест, візуалізація, «покоління Z», фотоколлаж, літературна мапа.*

Останнім часом в освітньому процесі акцент робиться не лише на розвитку інтелекту, а й креативних здібностей молоді, вмінь і навичок працювати в колективі. Крім того, на часі стало формування інформаційної